

1. Genel Başkan Yardımcısı

Muharrem Erkek

Sayın Genel Başkanlarımız,

Çok Değerli Konuklar,

Ekranları başında Yarının Türkiye'sine doğru atılan bu büyük adıma tanıklık eden saygıdeğer yurttaşlarımız,

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bu tarihî toplantıya hoşgeldiniz.

Toplumu en geniş yelpazede temsil eden altı siyasi parti olarak bizler, Türkiye'nin yıllardır görmeyi umut ettiği tarihî bir çalışma için bir araya geldik.

Yarının Türkiye'sini inşa etmek için hazırladığımız Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Mutabakat Metni üzerinde, demokrasinin temel ilkeleri olan istişareyi ve uzlaşmayı esas alan yoğun bir çalışma gerçekleştirdik.

Bilindiği üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine 16 Nisan 2017 referandumu ile geçilmiştir. Türkiye siyasi tarihinin en önemli anayasa değişikliklerinden biri olmasına rağmen referandum süreci, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen olağanüstü hal şartlarında gerçekleşmiştir.

Bu dönemde demokrasinin asli gereği olan çoğulculuk ve uzlaşma ilkeleri yok sayılmış, anayasa değişikliği geniş toplum kesimleriyle, siyasi partilerle, sivil toplum kuruluşlarıyla, üniversitelerin anayasa kürsüleriyle ve barolarla müzakere edilmemiştir.

İki partinin genel başkanının belirlediği dar bir komisyon tarafından hazırlanan bu anayasa değişikliği, demokratik bir biçimde müzakere edilmeden, komisyonda ve Genel Kurul'da 41 gün gibi kısa bir sürede kabul edilmiştir.

Devletin tüm imkanları "Evet" kampanyası için seferber edilmiş, muhalefet partileri ile sivil toplum örgütlerinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakları bile kısıtlanmıştır.

Değerli Konuklar,

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Neden Yanlıştır?

Bu sistem, yönetimde kiŐiselliĐe ve keyfiliğe yol açmıŐ; Cumhurbaşkanı'na yasama, yürütme ve yargıyı güdümü altına almasını sağlayan çok geniş ve denetimsiz yetkiler tanıyarak otoriter bir yönetim yaratmıŐtır.

Bizler, anayasal devlet anlayıŐına aykırı, demokratik hukuk devletini temelinden zedeleyen ve egemenliĐiŐaŐsileŐtiren bu sisteme karşı çıkıyoruz.

Çünkü bu sistemde, Anayasa'daki tarafsızlık yeminine rağmen, parti genel başkanlığı ile devlet ve hükümet başkanlığı tek kiŐininŐaŐsında birleŐmiŐ; partili Cumhurbaşkanı, ülkenin sorunlarını daha da derinleŐtirmiŐtir.

Meclis'in yasama yetkisi yürütme ile paylaŐılırken, denetim yetkisi ise iŐlevsiz hale getirilmiŐtir. Yüce Meclis'in millet adına kullandığı devredilemez bütçe hakkı dahi ortadan kaldırılmıŐtır.

Hakimler ve Savcılar Kurulu, Cumhurbaşkanı'na tanınan doğrudan ve dolaylı atama yetkileriyle, yürütmenin vesayeti altına girmiŐ, partili Cumhurbaşkanı bağımsız ve tarafsız yargıyı yok etmiŐtir.

Anayasa Mahkemesi'nin iktidarın baskı ve tehdidi altında olması ve üyelerinin neredeyse tamamının Cumhurbaşkanı tarafından atanması, Yüksek Mahkeme'nin bağımsızlığını ve tarafsızlığını zedelemiŐtir.

Değerli Konuklar,

Bu noktada özenle altını çizmek istediğimiz husus Şudur ki bizler, geçmiŐin dar kalıplarını da reddediyoruz. GeçmiŐin tecrübelerinden istifade ederek, geçmiŐ uygulamaların ortaya çıkardığı demokrasi sorunlarına ve vesayetçi uygulamalara bir daha imkan vermeyecek yeni bir sistemi inşa etme kararlılığındayız.

Bu, yeni bir baŐlangıçtır.

İŐte bu inançla, Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem nerimizle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini sona erdirirken geçmiŐe dönmüyor, Türkiye Cumhuriyeti'nin köklü devlet ve Cumhuriyet tecrübesini demokrasi ile talandırmayı hedefliyoruz.

Değerli Konuklar,

Ülkemizin neden Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme ihtiyaı var?

Çünkü lkemiz, Cumhuriyet tarihinin en derin siyasi ve ekonomik krizlerinden birini yaŐamaktadır.

Bu krizin en önemli sebebi, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı altındaki keyfi ve kural tanımaz sistemsizlik ve yozlaŐmıŐ iktidardır.

Bizler, altı siyasi parti olarak, dünyanın ve ülkemizin demokrasi tecrübeleri ışığında, adaleti tesis etmek, farklılıklarımızı zenginlik kabul ederek bir arada özgürce yaşamak, toplumsal huzuru ve barışı sağlamak, tüm vatandaşların insan onuruna yaraşır bir hayat sürmesini güvence altına almak, çoğulcu ve demokratik bir Türkiye'yi inşa etmek ve gelecek nesillere de bu değerleri miras bırakmak için bir araya geldik.

Söz veriyoruz: Hukuk devleti ve kuvvetler ayrılığı esasına dayanan Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde, temel hak ve özgürlüklerin tamamını ve kurumsal kültürün hakimiyetini güvence altına alacağız.

Değerli Konuklar,

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem; düşüncelerin özgürce ifade edildiği, din ve vicdan özgürlüğünün, basın özgürlüğünün, kadın haklarının, çocuk haklarının, çevre haklarının tam anlamıyla korunduğu özgürlükçü bir sistemdir.

Bu sistem, devletin tüm kurumlarının hiçbir ayırım yapmaksızın tüm vatandaşlarına eşit mesafede olduğu çoğulcu bir sistemdir.

Bu sistem, kamu yönetiminde eşitlik, tarafsızlık ve liyakat ilkelerinin esas alındığı, yolsuzlukla etkin mücadele edildiği, düzenleyici ve denetleyici kurumların bağımsızlıklarının sağlandığı, üniversitelerin özgürleştiği bir sistemdir.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem, şeffaf ve hesap verebilir bir sistemdir. Bu sistemde siyasi makamların millete hizmetten başka hiçbir amacı olmayacaktır. Bunun güvencesi de hazırlayacağımız Siyasi Etik Kanunu'dur.

Değerli Konuklar,

Saygıdeğer Yurttaşlarımız,

Sonuç olarak bizler, ortak idealimiz olan Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemi, milletimize ve gelecek nesillere barış ve huzur getirmesi inancıyla hayata geçirmeyi taahhüt ediyoruz.

Saygılarımla arz ederim.

2. Genel Başkan Yardımcısı

Mustafa Yeneroğlu

Sayın Genel Başkanlarımız,

Çok Kıymetli Konuklar,

Yarının Türkiye'si için gerçekleştirdiğimiz bu tarihî anın coşkusunu bizlerle paylaşan aziz milletimiz,

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem ile katılımcı, özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin gereklerine uygun, kuvvetler ayrılığı ilkesi ile etkin denge ve denetleme mekanizmalarına dayanan bir hükümet sistemi modeli amaçlıyoruz.

Hükümet sistemimizde, temsilde adalet ile yönetimde istikrar ilkelerini eşit şekilde esas almaktayız.

Meclis'i güçlendirirken hükümeti zayıflatmama, hükümeti güçlendirirken Meclis'i zayıflatmama kararlılığı içerisindeyiz.

Bu amaçla; öncelikle "etkili ve katılımcı bir yasama" organı öngörüyoruz.

Bu kapsamda Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemin kalbi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin temsil yeteneği arttırılacak, kanun yapma ve yürütmeyi denetleme işlevleri etkili kılınacaktır.

Böylece yasama organının daha demokratik ve daha etkili olması sağlanacaktır.

Ayrıca Meclis İctüzüğü'nde katılımcılık ön plana çıkarılacak, siyasi partiler kanununda yapılacak değişiklikle parti içi demokrasi ilkeleri tesis edilecektir.

Seçim kanunlarında yapılacak düzenlemelerle siyasette şeffaflık ve dürüstlük güvence altına alınacaktır.

Değerli Konuklar,

Bu kapsamda ilk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Giden Yolları Demokratikleştireceğiz.

Temsil gücünü arttırmak, temsilde adaleti ve çoğulcu demokrasiyi sağlamak amacıyla seçim barajını %3'e düşüreceğiz.

Yurt dışında mukim 6 milyondan fazla vatandaşımızın Meclis'te temsilinin sağlanabilmesi için yurt dışı seçim çevresi oluşturacağız.

Siyasi partiler ve seçim mevzuatını, Anayasamızda halihazırda yer alan "*Siyasi partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmalarını demokrasi ilkelerine uygun olur.*" kuralına uygun biçimde ve özellikle parti içi demokrasinin güçlendirilmesi amacıyla yeniden düzenleyeceğiz.

Ayrıca, siyasi partiler hakkındaki yasal mevzuat ve yaptırım hükümlerini Avrupa Konseyi standartları ışığında, çoğulcu demokrasinin güvencesini oluşturacak biçimde değiştireceğiz.

Siyasetin finansmanını şeffaflık, denetlenebilirlik ve seçim harcamalarının saydamlığı ilkeleri çerçevesinde ayrıntılı biçimde düzenleyeceğiz.

Siyasi partilere ve adaylara yapılan belirli miktarın üzerindeki bağışların ve seçim dönemlerinde yapılan tüm harcamaların kamuoyuna açıklanmasını zorunlu tutacağız.

Siyasi partiler arasında adil rekabet koşullarının sağlanması ve demokratik siyasi hayatın güçlendirilmesi amacıyla, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde en az %1 oy alan siyasi partiler hazine yardımından faydalanmaya hak kazanacaktır.

Saygıdeğer Konuklar,

Yasama organının etkinleştirilmesi amacıyla ikinci olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Katılımcılığı Arttıracacağız.

Yeni bir İçtüzük hazırlayarak yasama çalışmalarının katılımcı ve şeffaf şekilde yürütülmesini sağlayacağız.

Komisyonların işleyişini, denetim mekanizmalarının etkinliğini ve muhalefetin söz hakkını demokrasinin gereklerine uygun şekilde ele alacağız.

Ayrıca yasama bağımsızlığına ilişkin olarak önemli iyileştirmeler yapacağız. Bu doğrultuda yasama sorumsuzluğunun kapsamını genişletip, yasama dokunulmazlığının istisnalarını açıkça düzenleyerek, belirsizliğe ve keyfilığe son vereceğiz.

Üçüncü olarak, Kanun Yapım Süreçlerini Demokratikleştireceğiz.

Demokrasinin özüyle bağdaşmayan torba kanun uygulamasına son vereceğiz.

Bakanlar Kurulu'nun kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisini, yetki kanununa dayanması, Meclis tarafından konusu, sınırları ve süresi açıkça belirtilmesi şartıyla kabul ediyoruz.

Ancak temel hak ve özgürlüklerin ise kararnamelerle düzenlenmesine izin vermeyeceğiz.

Cumhurbaşkanı'nın, Meclis'in yasama işlevini zayıflatan veto yetkisine son vereceğiz.

Cumhurbaşkanı'nın kanun yapım süreçlerindeki yetkisini, yalnızca bir uyarı niteliği taşıyan geri gönderme yetkisi ile sınırlı tutacağız.

Yasama komisyonlarının çalışma yöntemlerini işlevsel hale getirecek tedbirler alacağız.

Kanunların müzakeresinde ve metinlerin olgunlaşmasında komisyon aşamasına ağırlık verilmesini esas alacağız.

Kanun yapım sürecinin daha nitelikli işletilmesi için ilgili sivil toplum ve meslek kuruluşlarının görüşlerine başvurulmasını sağlayacağız.

Dördüncü olarak, Meclis'in Denetim Yetkisini Güçlendireceğiz.

Şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim için hükümete hesap sorulabilmesini sağlayacak araçları arttırıp var olan araçları da daha etkili kılacağız.

Sözlü soru mekanizmasını güçlendirecek, muhataplarına cevap vermeleri için süre zorunluluğu getireceğiz.

Yazılı soru önermelerine süresi içerisinde cevap verilmemesi halinde ilgili bakana yaptırım uygulanmasını sağlayacağız.

Meclisin denetim yetkisini etkin şekilde yerine getirebilmesi amacıyla meclis soruşturması için gereken yeter sayıları düşüreceğiz.

Hükümet, Başbakan ve Bakanlar hakkında gensoru verme yetkisini tanıyacağız.

Bu hususta Hükümet ile Başbakan hakkındaki gensoruları, yapıcı/kurucu güvensizlik oyu şartına bağlayarak yürütmenin istikrarını güvence altına alacağız.

eğerli Konuklar,

Son olarak, parlamentoların tarihsel bir kazanımı olan bütçe hakkının devredilmezliği ilkesini tesis edeceğiz.

Vatandaşlarımızdan toplanan vergilerin nasıl harcandığının etkili şekilde denetlenebilmesi için Meclis'in bütçe hakkını, Meclis'in devredilemez bir yetkisi ve denetim aracı olarak düzenleyeceğiz.

Meclis bünyesinde Kesin Hesap Komisyonu kuracağız. Komisyonu'nun Başkanı ana muhalefet partisinden olacak.

Sayıştay raporlarının tamamının Kesin Hesap Komisyonu'na sunulmasını sağlayacağız.

Aziz milletimizi ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

3. Genel Başkan Yardımcısı: İstikrarlı ve Hesap Verebilir Yürütme

Bülent Şahinalp

Sayın Genel Başkanlar,

Çok Değerli Konuklar,

Yarının Türkiye'si için gerçekleştirdiğimiz bu önemli güne bizlerle birlikte tamkılık eden kıymetli vatandaşlarımız,

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Yarının Türkiye'si için hazırladığımız Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde kuvvetler ayrılığı ilkesine ve etkin denge ve denetleme mekanizmalarına dayanan bir hükümet sistemi amaçlıyoruz.

Öngördüğümüz bu sistemde, millet iradesinin üstünlüğünü esas alan etkili ve katılımcı bir yasama organının yanında istikrarlı ve hesap verebilir bir yürütme organı oluşturacağız.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde yürütme organı, devletin ve milletin birliğini temsil eden, tarafsız, siyasi sorumluluğu olmayan Cumhurbaşkanı ile, yürütmenin asıl yetkili ve sorumlu kanadı olan, yasama organının içinden çıkan ve Meclis'e karşı siyasi sorumluluğu bulunan Bakanlar Kurulu'ndan müteşekkil olacaktır.

Bu sayede Cumhurbaşkanı; kendisinden beklenen uzlaştırıcı hakem rolünü üstlenebilecek, Cumhurbaşkanlığı devletin ve milletin birliğini temsil etmesi amacıyla tarafsız ve partiler üstü bir yapıya kavuşturulacaktır.

Yarının Türkiye'sinde güçsüz ve istikrarsız hükümetlere yol açma tehlikesiyle karşı karşıya kalmamak adına Başbakan, Bakanlar ve Bakanlar Kurulu güçlendirilecek, hükümet istikrarını sağlayıcı tedbirler arttırılacaktır.

Değerli Konuklar,

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de Cumhurbaşkanlığı makamının niteliğini, süresini, görev ve yetkilerini şu şekilde düzenledik:

Cumhurbaşkanı ile Meclis'in görev sürelerinin ayrıştırılması amacıyla Cumhurbaşkanı'nın görev süresini 7 yıl olarak belirleyeceğiz.

Bizler, Cumhurbaşkanı'nın hem toplumun farklı kesimleri hem de Meclis'teki partiler karşısındaki tarafsızlığını tam anlamıyla sağlayabilmesini amaçlıyoruz. Bu nedenle Cumhurbaşkanı'nın yalnızca bir dönem için seçilmesi kuralını getireceğiz.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde Cumhurbaşkanlığı makamını, milletin ve devletin birliğini temsil eden, tarafsız bir makam olarak düzenleyeceğiz. Bu noktada altını çizmek istediğim husus şudur ki Cumhurbaşkanı seçilen kişinin varsa partisi ile ilişkisi kesilecek ve görevi sona eren Cumhurbaşkanı aktif siyasette bir daha görev alamayacaktır.

Devletin başı sıfatını taşıyan Cumhurbaşkanlığı temsilî görev ve yetkilere sahip bir makam olarak düzenlenecektir.

Yürütmeye dair icrai yetkiler, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne karşı siyasi sorumluluğu olan Başbakan ve Bakanlardan oluşan Bakanlar Kurulu tarafından kullanılacaktır.

Cumhurbaşkanı'nın istisnai nitelikte tek başına yapabileceği işlemler ise Anayasa'da ayrıntılı olarak düzenlenecektir.

Cumhurbaşkanı'nın icrai bir yetkiye sahip olmamasına uygun olarak görevi ile ilgili siyasi sorumsuzluğu esas alınacaktır. Bununla birlikte, Cumhurbaşkanı'nın hukuki ve cezai sorumluluğuna ilişkin esaslar, Anayasa'da düzenlenerek yargılama makamı ve usulü açıkça belirtilecektir.

Değerli Konuklar,

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de öngördüğümüz Bakanlar Kurulu'nun yapısını ise şu şekilde düzenledik:

Başbakan, parlamenter sistem gelenek ve ilkelerine uygun olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından belirlenecektir. Başbakan'ın belirlenmesi bakımından, Cumhurbaşkanı Meclis'te en çok milletvekiline sahip siyasi partiye hükümeti kurma görevini verecektir. Hükümetin Anayasa'da öngörülen sürede kurulmaması halinde bu görev, milletvekili sayısı ile doğru orantılı olarak diğer siyasi partilere sırasıyla verilecektir.

Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya ihtiyaç duyulduğu takdirde milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olan kişiler arasından, Başbakan tarafından atanacaktır. Bakanlar Kurulu, Başbakanın başkanlığında toplanacaktır.

Yetkide ve sorumlulukta paralellik ilkesi gereğince Başbakan ve Bakanlar Kurulu Meclis'e karşı sorumlu olacaktır. Buna göre Başbakan ve Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne karşı bireysel ve kolektif olarak sorumlu tutulacaktır.

Hükümetin kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla hükümetin kurulmasında basit çoğunluk, düşürülmesinde ise Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu esas alınacaktır.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde Hükümete istikrar kazandırmak amacıyla gensoru ile yapıcı güvensizlik oyu birleştirilecektir. Hükümetin düşürülmesi; yeni hükümetin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilmesi şartına bağlı olacaktır.

Böylece bir yandan hükümetin düşürülmesi zorlaştırılırken diğer yandan olası hükümet krizleri de önlenecektir. Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde yeni hükümetin kurulması güvence altına alınmadan mevcut hükümet düşürülemeyecektir.

Değerli Konuklar,

Yürütme başlığı altında ele aldığımız diğer bir konu ise Olağanüstü Hal Yönetimi'dir. Buna göre;

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de Cumhurbaşkanı'nın ya da Bakanlar Kurulu'nun tek başına OHAL ilan etme yetkisi olmayacaktır. Olağanüstü hal ilan etme yetkisi, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'na ait olacaktır. Bu yetki, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayına tabi tutulacaktır.

Olağanüstü hal rejiminin istisnai niteliğinin bir gereği olarak OHAL için öngörülen süreler kısaltılacaktır.

Olağanüstü hal rejiminin keyfi bir yönetime dönüşmesine engel olmak amacıyla olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerine hukuk sistemimizde yer verilmeyecektir.

Bu kapsamda, olağanüstü halin hukuk devletinin güvenceleri çerçevesinde sürdürülmesini sağlamak üzere, Olağanüstü Hal Kanunu'nda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Hepinizi saygıyla selamliyorum.

4. Genel Başkan yardımcısı

Ayhan Sefer Üstün

Sayın Genel Başkanlarımız,

Saygıdeğer Misafirler,

Değerli Basın Mensupları,

Ekranları karşısında bizleri izleyen Aziz Milletimiz,

Sunumuma başlamadan önce hepinizi saygı, sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

Yarının Türkiye'sini inşa etmek için hazırladığımız Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'in en önemli başlıklarından birisi de şüphesiz bağımsız ve tarafsız yargıdır.

Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesi, adaletin tesisinin asgari şartı, demokratik hukuk devletinin güvencesi, hak ve özgürlüklerin teminatıdır.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemde öncelikle yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını sağlayacağız.

Yüksek yargı kurulları ile yüksek yargı organlarının bağımsızlıkları ve demokratik meşruiyetlerini güçlendireceğiz.

Bu kurullara ve organlara yürütmenin müdahalesini engelleyecek tedbirleri alacağız.

Bizler, bağımsız ve tarafsız yargı amacıyla, hazırladığımız çalışmamızı altı ana başlık etrafında topladık.

Birincisi, Yargı Sistemi ile Hakimlik ve Savcılık Mesleğine yönelik olarak;

Hakimlik teminatını güçlendirecek ve hakimlere coğrafi teminat güvencesi sağlayacağız.

Hâkimlik ile savcılık mesleklerini, tam bağımsızlık için birbirinden ayıracağız.

Hâkimlerin idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığı'na bağlı olduğuna ilişkin Anayasa hükmünü kaldıracağız.

Hâkim ve savcıların mesleğe kabullerinde ve yükselmelerinde objektif kriterleri esas alacağız.

Sulh Ceza Hakimlikleri'nin görev, yetki ve işleyişlerini hukuk devletinin gereklerine göre yeniden düzenleyeceğiz.

Tutuklamanın istisna olması ilkesinin titizlikle uygulanması için gerekli tedbirleri alacağız.

Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ile uyumlu kararlar alınmasını ve bu mahkemeler tarafından verilen kararların derhal uygulanmasını sağlayacak düzenlemeler yapacağız.

Hâkimlerin terfilerinde, verdikleri kararların Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla uyumunu temel ölçütlerden biri olarak kabul edeceğiz.

Görevini kötüye kullanmak suretiyle Anayasa Mahkemesi veya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin verdiği hak ihlali kararına sebep olup devleti tazminata mahkûm ettiren

ve zarara uğratan hâkimlere ve savcılara bu tazminat ve zararın rücu ettirilmesini sağlayacağız.

İkinci olarak;

(Adeta yargının kalbi olan) Hakimler ve Savcılar Kurulunda değişikliklere gideceğiz.

Bu doğrultuda, hâkimlik mesleği ile savcılık mesleğini birbirinden ayıracağız.

Hakimler ve Savcılar Kurulunu kaldırarak, Hakimler Kurulu ve Savcılar Kurulu şeklinde iki farklı kurul oluşturacağız.

Çoğulculuğun, hesap verebilirliğin ve demokratik meşruiyetin sağlanması için Yüksek Yargı Kurulları'nda üyelerin yarısının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından üçte iki nitelikli çoğunlukla seçilmesini sağlayacağız.

Üyelerin diğer yarısı ise Yargıtay, Danıştay, Türkiye Barolar Birliği, adli ve idari yargı birinci sınıf hakim ve savcılar tarafından, kendi mensupları arasından doğrudan seçilecektir.

Bağımsızlık ilkesinin güçlendirilmesi için Adalet Bakanı ve Müsteşarı, Hakimler Kurulu'nda yer almayacaktır.

Yüksek Yargı Kurulları'nın disiplin kararları da yargı denetimine açık hale getirilecektir.

Değerli Misafirler,

Üçüncü olarak yapacağımız değişiklikler;

Barolar ve Türkiye Barolar Birliği'ni kapsıyor:

Avukatlık mesleğinin bağımsız ve özgür bir şekilde icra edilmesi için gerekli tedbirleri alacağız.

Yargının kurucu unsuru olan savunmayı anayasal güvenceye kavuşturacağız.

Çoklu baro uygulamasına son vereceğiz.

Baro ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerinde temsilde adalet ilkesini esas alacağız.

Dördüncü olarak;

Anayasal düzenin, temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olan Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetkileri genişletilerek güçlü ve etkili denetim için Mahkeme'yi yeniden yapılandıracağız.

Temel hak ve özgürlüklerin daha güçlü şekilde korunabilmesi için bireysel başvurunun kapsamını, konu ve başvurulabilecek haklar bakımından genişleteceğiz.

Yine Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açabileceklerin kapsamını da genişleteceğiz.

Anayasa Mahkemesi'nin üyelerinin en az dörtte üçünün hukukçu olmasını zorunlu tutacağız.

Mahkeme üyelerinin Meclis tarafından, Danıştay, Yargıtay, Sayıştay, Türkiye Barolar Birliği ve Üniversiteler arası Kurul tarafından belirlenen üç katı aday içerisinde üçte iki nitelikli çoğunlukla seçilmesini sağlayacağız.

Üç üye ise, farklı kaynaklardan gelecek şekilde Cumhurbaşkanı tarafından seçilecektir.

Değerli Misafirler,

Beşinci olarak;

Yüksek Seçim Kurulu'nu Anayasa'da yargı bölümü içerisinde bir yüksek mahkeme olarak düzenleyecek ve kurulun niteliğini açıklığa kavuşturacağız.

Yüksek Seçim Kurulu, idari ve yargısal görevleri bakımından iki daireye ayrılacaktır:

Yargısal görevi olan kurul bir yüksek yargı organı olarak çalışacak, idari görevi olan kurulun aldığı kararları itiraz halinde denetleyecektir.

Altıncı ve son olarak;

Sayıştay'ı Anayasa'da bir yüksek mahkeme olarak düzenleyeceğiz.

Sayıştay'ın kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları, anayasal güvenceye kavuşturacağız.

Hesap verebilir ve şeffaf bir yönetim anlayışıyla Sayıştay denetiminin kapsamını, tüm kamu kurum ve kuruluşlarını kapsayacak şekilde genişleteceğiz.

Böylece güçlü, bağımsız ve tarafsız bir yargının oluşumunu hep birlikte sağlayacağız.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

5. Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Bahadır Erdem Konuşma Metni

Sayın Genel Başkanlarımız,

Sayın Misafirler,

Saygıdeğer vatandaşlarımız,

Sizleri saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Yarının Türkiye'si için hazırladığımız Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem ile devletin temel organlarının yanında demokratik hukuk devletinin güçlendirilmesini de esas alıyoruz.

Hükümet sistemimizle; uluslararası sözleşmeler ve evrensel değerler çerçevesinde başta, ifade ve basın özgürlüğü olmak üzere tüm özgürlüklerin garanti altına alındığı; bireylerin ve sivil toplumun güçlendirildiği, çevre haklarının ve sürdürülebilirliğin sağlandığı, kadın-erkek eşitliğinin tesis edildiği, özgür ve demokratik bir Türkiye'yi inşa etme kararlılığımızdayız.

Bu amaçla, temel hak ve özgürlükler; dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet, siyasi ve sosyal aidiyet farkı gözetmeksizin tüm insanlar için güvenceye kavuşturulacak ve iç hukukumuz uluslararası standartlarla uyumlu kılınacaktır. Ötekileştirme hissi doğuran tüm uygulamalar ortadan kaldırılacaktır.

Bu kapsamda ilk olarak Düşünce ve İfade, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü ile Örgütlenme Özgürlüklerinin kullanımını engelleyen ya da ölçüsüz şekilde sınırlandıran mevzuatı yeniden düzenleyeceğiz. Demokratik toplumun gereklerine uygun olarak bu özgürlüklerin üzerindeki her türlü baskıya son vereceğiz.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de ifade özgürlüğü; Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatları gereğince şiddete teşvik, nefret söylemi ya da kişilik haklarına saldırı durumları dışında sınırlandırılmayacaktır.

İnternet mevzuatını, uluslararası standartlara uygun olarak, ifade özgürlüğünü kısıtlamayacak ve kişilik haklarını ihlal etmeyecek şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına ilişkin mevzuatı, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ışığında yeniden düzenleyerek bu hakla ilgili bildirim uygulamasının idare tarafından keyfi şekilde kullanılmasını engelleyeceğiz.

Din ve Vicdan Özgürlüğü'nü güvence altına alan, demokratik laik hukuk devletinin, çoğulcu toplum düzeninin temeli olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle bizler, herkesin inancına, kanaatine ve yaşam tarzına saygı duyulduğu, kişilerin din, inanç ve yaşam tarzı fark etmeksizin özgürce yaşadığı, herkesin kendi kimliğiyle ve kendisi olarak eşit şekilde toplumsal, kamusal ve siyasal yaşama katıldığı bir sistemi hep birlikte inşa edeceğiz.

Temel hak ve özgürlükler kapsamında ele aldığımız son derece önemli bir diğer husus ise kadın haklarıdır.

Kadınlar; eğitim, çalışma hayatı ve karar alma mekanizmalarına katılma gibi büyük sorunlarla ve eşitsizliklerle karşı karşıyadır. Toplumun ve yaşamın her alanında, tüm karar alma mekanizmalarında kadın-erkek eşitliğini sağlamayı ve korumayı öncelikli bir devlet politikası haline getireceğiz. Bu konuda yasal ve yapısal tüm gereklilikleri sağlayacağız.

Yarının Türkiye'sinde kadına yönelik şiddetle etkin şekilde mücadele edilecek, şiddetin önlenmesi adına uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat hükümleri etkili şekilde uygulanacaktır. Kadına karşı işlenen suçlarla ilgili Türk Ceza Kanunu'nda gerekli düzenlemeler derhal yapılacaktır. Failler için caydırıcı cezalar öngörülecek, uygulanan indirim sebepleri yeniden düzenlenecektir.

Yine bu kapsamda eğitim müfredatına ilkokul birinci sınıftan itibaren insan hakları ve kadın-erkek eşitliği dersleri konulacaktır.

Kız çocuklarının eğitim hakkı güvence altına alınacak ve bu hakka erişimin önündeki tüm engeller kaldırılacaktır.

Sayın Konuklar,

Diğer bir başlığımızsa Basın Özgürlüğüdür. Bu hakkı güvence altına alarak, basına görevini özgür bir şekilde yapacağı güvenli, çoğulcu ve elverişli bir ortam sağlayacağız.

Gazetecilere karşı ceza soruşturmasına gerekçe yapılan mevzuatı, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları çerçevesinde yeniden düzenleyeceğiz.

TRT'yi ve Anadolu Ajansı'nı, bağımsızlık ve tarafsızlık esaslarına göre yeniden yapılandıracağız. Keyfi akreditasyon kararlarına son verip, basın kartlarının verilmesinde meslek kuruluşlarına belirleyici bir rol vereceğiz.

Medya sahipliği ve finansmanını şeffaf hale getirecek, medyada tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi önlemek amacıyla yasal ve yapısal tedbirler alacağız.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun görevini bağımsız ve tarafsız olarak yerine getirebilmesi için yasal ve yapısal değişiklikler yapacağız. Kurulun üyeleri, üye yapısında çoğulculuğu sağlamak üzere alanında uzman kişiler ve meslek kuruluşları temsilcileri arasından Meclis tarafından nitelikli çoğunlukla seçilecektir.

Basın İlan Kurumu'nun yapısı ve üye seçimi basın özgürlüğüne uygun şekilde yeniden düzenlenecektir.

Öte yandan demokratik toplumun asli bir unsuru olan Sivil Toplum kuruluşlarına yönelik ayrımcılığa ve baskıya da son vererek, bu kuruluşların faaliyetlerini keyfi bir biçimde engelleyen düzenlemeleri kaldıracağız. Bu kuruluşların özgürce çalışabileceği güvenli, çoğulcu ve elverişli bir ortam oluşturacağız.

Değerli Konuklar,

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem ile birlikte Sosyal Haklar da güvenceye kavuşacaktır.

Refahın adil bölüşümünü sağlayarak, sosyal hakları ve devlet yardımlarını insan onuruna yaraşır bir şekilde ve hak temelli bir yükümlülük olarak güçlendireceğiz.

Engelli vatandaşlarımızın çalışma hayatı dahil toplumsal hayatın tüm alanlarına tam katılımlarının önündeki engelleri kaldıracağız.

Son olarak ise Çevre haklarına ilişkin anayasal ve yasal düzenlemeleri uluslararası hukukla uyumlu hale getireceğiz. Doğal yaşam kaynakları ve çevrenin korunması konusundaki devletin yükümlülüklerini Anayasa'da açık şekilde düzenleyeceğiz.

Devleti, toplum sağlığının korunması ve refahının sağlanması amacıyla içme suyu kaynaklarını, tarım alanlarını, ormanları ve hayvanları korumakla; iklim krizine karşı mücadele etmekle ve düzenli kentleşmeyi sağlamakla yükümlü kılacağız.

Yargı sisteminde çevre konusunda uzmanlaşmış yargıçların görev yapacağı Çevre Mahkemeleri kuracağız.

Aziz milletimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

6. Başkan Yardımcısı

Bülent Kaya

Saygıdeğer Genel Başkanlarımız,

Değerli Misafirler,

Ekranları başında bizleri izleyen Çok Kıymetli Vatandaşlarımız,

Sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem’de Kamu Yönetimi ve Siyasi Etik Başlıklarını sizlere arz etmek üzere huzurlarınızdayım.

Öncelikli olarak kamu yönetimine eşitlik, tarafsızlık, liyakat, hukuka uygunluk ve şeffaflık ilkelerini hakim kılacağız.

Tüm kamu kurumlarının, fonksiyon ve etkinliklerini gözden geçirerek ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yapılandıracağız. Bu bağlamda paralel bütün kurum ve kurulların faaliyetlerine son vereceğiz.

Kamu yönetiminde kadın yöneticilerin sayısını arttıracacağız.

İkinci hedefimiz kamu görevine alınmada her kademede liyakat ve eşitlik ilkelerini hâkim kılmaktır.

Mülakat uygulamalarına son vererek yazılı sınav sonuçlarını esas alacağız. Sözlü mülakat yapılması zorunlu olan haller ise ancak kanunla düzenlenmek kaydı ile istisna olacaktır. Bu durumda da adaylara yöneltilecek sorular kura usulüyle belirlenecek, sözlü sınav ve mülakatlar kayda alınacaktır.

Üçüncü hedefimiz yolsuzlukla etkin bir şekilde mücadele etmektir. Yolsuzlukla ilgili mevzuatı, Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu’nun tavsiye kararlarıyla tam uyumlu hale getireceğiz.

Kamu İhale Kanunu’nu yenileyerek ihale mevzuatını tek kanunda düzenleyeceğiz. Kamu alımlarında ve ihalelerde rekabeti ortadan kaldıran, ihaleyi istisna keyfiliği kural haline getiren, yolsuzluğun kapısını açık tutan istisna ve muafiyet hükümlerini kaldıracağız.

Dördüncü olarak Yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarını arttıracacağız. Yerel Yönetimlerde demokratik katılım, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini hâkim kılacağız. Merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki idari denetiminin sınırlarını açıkça belirleyerek yerindelik denetimi anlamına gelen vesayet uygulamalarına son vereceğiz. Bu bağlamda yeni bir merkez-yerel dengesi kuracağız.

Yerel yönetimlere, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payı arttıracacağız

Seçimle gelenin seçimle gitmesini güvence altına alacağız. Yerel yönetimlerde seçme ve seçilme hakkını yok sayan kayyum uygulamalarına son vereceğiz.

Değerli Konuklar,

Kamu yönetimi başlığı altında beşinci olarak mutabık kaldığımız nokta ise akademik özgürlük ve üniversitelerle ilgili düzenlemelerdir.

Yüksek öğretimde özgür ve çoğulcu bir sistem oluşturarak Üniversitelerin bilimsel özerkliklerinin yanında, idari ve mali özerkliklerini de anayasal güvence altına alacağız. Yükseköğretim Kurulu'nu kaldırarak yerine yetkileri koordinasyon görevi ile sınırlandırılmış, üyelerinin ise demokratik meşruiyet esasına dayanılarak seçildiği üniversiteler arası bir kurul tesis edeceğiz.

Öğretim üyelerinin kendi üniversitelerinin rektörünü seçmesine imkân sağlayacağız.

Dekan adaylarının uzmanlık alanlarının, ilgili fakültenin niteliğine uygun olması esasını temin edeceğiz

Kamu yönetiminin altıncı ve son başlığı olarak Düzenleyici ve Denetleyici Kurumları ele aldık. Bu kurumların oluşumunda ve çalışmasında liyakat, şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerinden taviz vermeyeceğiz.

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların idari ve mali özerkliğe kavuşturulmasını sağlayarak bağımsızlıklarını tesis edecek ve yürütmenin müdahalelerine karşı korunmaları için yasal ve yapısal önlemler alacağız.

Kurumlara atanacak üyelerin yetkinliklerini nesnel olarak ortaya koyacak kriterler belirleyeceğiz. Merkez Bankası başta olmak üzere düzenleyici ve denetleyici kurumların bağımsızlığını zedeleyecek hiçbir uygulamaya ve düzenlemeye yer vermeyeceğiz.

Değerli Konuklar,

Demokratik hukuk devleti önündeki en büyük engellerden bir tanesi de siyasi makam sahiplerinin yolsuzluklarını önleyecek mevzuatın yetersiz olması ve var olan hükümlerin uygulanamamasıdır.

Bu sebeple de şeffaflık sağlanamamakta, rüşvet ve yolsuzluklar engellenememektedir.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de milletvekillerinin, bakanların, siyasi parti genel merkez yöneticilerinin ve belediye başkanlarının görevlerini yerine getirirken uymaları gereken siyasi etik ilkelerinin düzenlenmesi amacıyla Siyasi Etik Kanunu hazırlayacağız.

Kanun kapsamındaki kişilerin; görevlerini yerine getirirken, adalet, eşitlik, hesap verebilirlik, kişisel menfaat sağlamama, çıkar çatışması olacak hallerden kaçınma ve şeffaflık ilkelerine göre hareket etmesini sağlayacağız.

Siyasi etik ilkelerinin etkili olarak uygulanmasına ilişkin kurumsal yapılanmayı tesis edeceğiz.

Aziz Milletimiz, Değerli Konuklar

Bizler, toplumu en geniş yelpazede temsil eden altı siyasi parti olarak; Yarının Türkiye'si için hazırlamış olduğumuz Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemi, ülkemize, adalet, barış, refah ve huzur getirmesi inancıyla hayata geçirmeyi taahhüt ediyoruz. Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemin, milletimize hayırlı ve uğurlu olması temennisi ile hepinizi saygı ile selamlıyorum.